

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ТА ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»

Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Спеціалізація 015.39 Цифрові технології

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 2 від 18 вересня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогічна майстерність та педагогічна етика
Викладач	доктор філософії, асистент Деренюк Мар'яна Петрівна; доктор філософії, асистент Басараб Наталія Ярославівна;
Контактний телефон викладача	+380978096626; +380974175586
E-mail викладача	mariana.dereniuk@pnu.edu.ua ; mariana.dereniuk@cnu.edu.ua natalia.basarab@pnu.edu.ua ; natalija.basarab@cnu.edu.ua
Освітня програма	«Професійна освіта. Цифрові технології»
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Спеціальність	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 15:00, 510 ауд. (Бандери 1) консультації з питань курсу та самостійної роботи.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна « Педагогічна майстерність та педагогічна етика» вивчає наукові засади професійної етики в освіті та педагогіці, формує у здобувачів вищої освіти наукові знання про сутність та специфіку педагогічної етики як складника професійної діяльності педагога та умінь розв'язувати професійні завдання у педагогічній сфері.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу: розвиток у майбутніх педагогічних працівників закладів професійної освіти педагогічної культури та моральної свідомості; оволодіння сутністю, принципами та категоріями педагогічної майстерності та педагогічної етики; формування системи ставлень педагога до суб'єктів освітнього процесу згідно норм і правил педагогічної етики.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формувати етичну компетентність викладача закладу професійної освіти; - ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом, категоріями та поняттями курсу «Педагогічна майстерність та педагогічна етика»; - охарактеризувати морально-етичні аспекти педагогічної праці, проаналізувати перспективи розвитку; - проаналізувати деонтологічні основи педагогічної професії; - вивчити особливості моральної свідомості та педагогічного такту викладача закладу професійної освіти; - оволодіти прийомами створення позитивного іміджу та способами їх застосування в конкретних умовах професійної діяльності; - виявити вимоги до професійного образу педагога; - дослідити правила етикету сучасного викладача закладу професійної освіти; - ознайомити з особливостями культури педагогічного спілкування; - вивчити етичні засади викладача закладу професійної освіти в системі його професійних взаємин; - окреслити проблему етико-педагогічної взаємодії педагога із суб'єктами освітнього процесу; - розкрити етичні засади професійного вдосконалення викладача закладу професійної освіти. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК): ЗК 06 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p>	

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 06. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

Програмні результати навчання

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та розвитку здобувачів освіти.

ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та коригування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачами освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПР 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	2	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	лекції	заняття	сам. робота
Тема 1. Поняття про педагогічну діяльність, її структура й особливості. 1. Учитель як організатор педагогічного процесу у ЗСО. 2. Основні риси та функції сучасного вчителя. 3. Структура педагогічної діяльності учителя. 4. Закон України «Про освіту». Права й обов'язки педагога.	2	2	10

<p>Тема 2. Професійна етика педагога: функції, зміст, сутність.</p> <p>1. Етико-аксіологічна спрямованість освіти. 2. Акмеологічна культура особистості педагога. 3. Особливості професійної етики у закладі освіти. Регіональні особливості.</p>	2	4	10
<p>Тема 3. Педагогічна майстерність організатора освітнього простору.</p> <p>1. Сутність поняття «педагогічна майстерність» учителя. 2. Структура і рівні педагогічної майстерності. 3. Критерії педагогічної майстерності 4. Шляхи формування педагогічної майстерності. 5. Педагогічні вміння та такт педагога.</p>	2	4	10
<p>Тема 4. Сутність поняття «педагогічна техніка».</p> <p>1. Основні компоненти педагогічної техніки. 2. Специфіка зовнішньої техніки та зовнішньої естетичної виразності педагога. 3. Поняття про внутрішню техніку вчителя. Прийоми саморегуляції.</p>	2	2	10
<p>Тема 5. Етика і культура міжособистісного спілкування.</p> <p>1. Моральні принципи</p>	2	2	10

<p>й норми спілкування. 2. Діалог як основна форма спілкування. 3. Консультативна діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук. 4. Ділові зустрічі, протокол підготовки. 5. Етика телефонних розмов.</p>			
<p>Тема 6. Професійно значущі якості особистості педагога та їх характеристика. 1. Професійно-етичні якості педагога. 2. Комунікативні якості та культура спілкування педагога. 3. Організаторські та управлінські здібності педагога. 4. Емоційно-вольові якості та стресостійкість. 5. Креативність, рефлексія і здатність до саморозвитку.</p>	2	4	10
Всього	12	18	60
7. Система оцінювання до навчальної дисципліни			
<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Вид контролю – екзамен Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів: практичні заняття - 20 балів; тестування до практичних /семінарських занять – 20 балів; підготовка індивідуальних наукових повідомлень, які запропоновано на вибір у тематиці практичних/семінарських занять – 10 балів; екзаменаційне тестування – 50 балів; Максимальна кількість балів -100.</p>		

Вага оцінок у відсотках становить :
 Практичні/семінарські заняття - 20 %;
 тестування до практичних/семінарських занять – 20 %;
 підготовка індивідуальних наукових повідомлень, які запропоновано на вибір у тематиці практичних/семінарських занять – 10 %;
 екзаменаційне тестування – 50 %.

Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті.

Шкали оцінювання		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79	задовільно	C
60-69		D
50-59		E
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Вимоги до письмових робіт

Впродовж вивчення дисципліни студенти виконують завдання у формі тестів, які розміщені на сайті дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua/> (максимальний бал – 100 балів за кожен тест, де вага оцінки – 20 % за виконане тестування).

Оцінювання за кожен тестовий контроль здійснюється за 100 бальною шкалою, яку відображено у таблиці вище.

Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за тестовий контроль складає 100 балів, де вага цього виду роботи – 20 % за всі виконані тести.

Семінарські/практичні заняття

Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять та оцінюється в у 100 бальній системі (де максимальний бал – 100 балів, а вага цього виду роботи – 20 %).

«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«70-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та

практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«50-69 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«Менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Критерії оцінювання виконаних завдань для самостійної (індивідуальної) роботи – наукові повідомлення (максимум 100 балів – 10 %).

90–100 балів (відмінно) - наукове повідомлення виконано на високому рівні, тема повністю розкрита, зміст відзначається глибиною аналізу й оригінальністю підходів. Використано сучасні наукові джерела, аргументовано подано власні висновки. Робота має логічну структуру, грамотний і науково виражений стиль викладу. Під час представлення здобувач освіти вільно володіє матеріалом, упевнено відповідає на запитання, демонструє наукову зрілість. Виступ супроводжується якісною мультимедійною презентацією.

80–89 балів (добре) - тема наукового повідомлення розкрита повно, проте окремі положення потребують уточнення або глибшого обґрунтування. Джерельна база є достатньою, однак аналіз матеріалів частково поверховий. Виклад логічний, але трапляються незначні стилістичні або структурні недоліки. Під час представлення здобувач освіти виявляє достатнє розуміння матеріалу, відповідає на запитання, проте аргументація не завжди переконлива. Мультимедійний супровід є, але не повністю узгоджений зі змістом виступу.

70–79 балів (добре) – основні питання теми висвітлено, але аналіз носить описовий або фрагментарний характер. Джерельна база обмежена, висновки подані узагальнено, без глибокої аргументації. Структура

	<p>роботи не завжди логічна, спостерігаються неточності у формулюваннях. Під час представлення здобувач освіти володіє матеріалом частково, допускає неточності у відповідях. Презентація є, проте спрощена або стандартна.</p> <p>60–69 балів (задовільно) – тема розкрита частково, зміст подано поверхово, окремі положення залишено без пояснення. Використано невелику кількість джерел, серед яких трапляються застарілі. Структура роботи нечітка, висновки неповні, стиль викладу недосконалий. Під час представлення здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні, припускається помилок у змісті та мовленні. Мультимедійний супровід мінімальний або формальний.</p> <p>50–59 балів (задовільно) – наукове повідомлення має поверховий характер, не всі завдання виконано. Зміст частково не відповідає темі, висновки неаргументовані. Робота містить значну кількість мовних і стилістичних помилок. Під час представлення здобувач освіти не демонструє достатнього рівня розуміння матеріалу, виступ невпевнений, відповіді неточні. Презентація формальна або відсутня.</p> <p>Менше 49 балів – (незадовільно) – робота не відповідає вимогам і поставленому завданню, тема не розкрита, допущено суттєві змістові помилки. Відсутні наукові посилання, порушено принципи академічної доброчесності. Логіка викладу відсутня, висновки необґрунтовані. Під час представлення здобувач освіти не орієнтується у змісті, не здатний пояснити основні положення, мультимедійний супровід відсутній.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю, якщо відпрацював всі заняття (60 % завдань курсу) і в підсумку за результатами оцінювання набрав не менше 25 % (за практичні заняття, тестові та індивідуальні завдання).</p> <p>Умови допуску до підсумкового контролю передбачають дотримання Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумкова (екзаменаційна) оцінка виставляється за результатами сумування балів, отриманих студентом під час практичних занять за всі види виконаних робіт. Максимальна кількість балів — 100 (100 %).</p> <p>Відповідно до коефіцієнтів, визначених в електронному журналі, вага складових оцінювання розподіляється таким чином:</p> <ul style="list-style-type: none"> практичні заняття – 20 %; тестування – 20 %;

самостійна (індивідуальна) робота – 10 %;
Екзаменаційне тестування – 50 %.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Присутність здобувачів вищої освіти на контрольній роботі є обов'язковою. У процесі написання контрольної роботи та виконання індивідуальних завдань неприпустимими є плагіат та списування.

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників університету. Ознайомитися з «Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 2)» можна за покликанням: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>.

Відвідування занять:

Якщо здобувач пропустив практичне заняття, необхідно виконати всі практичні завдання, передбачені даним заняттям, пройти тестування та отримати відповідну оцінку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Здобувач вищої освіти, який не набрав 25% (сума балів за практичні заняття і самостійну роботу) до екзаменаційної роботи не допускається. У такому випадку до початку сесії здобувач може отримати допуск, відпрацювавши всі заняття і виконавши всі передбачувані види робіт, зокрема, виконання самостійної роботи, тестування у системі дистанційного навчання (<https://d-learn.pnu.edu.ua>). Студент, який не набрав мінімум 50 балів за курс, має право перездати екзамен на талоні №2, №3 відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 4)»

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

Лекції, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, а також додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційного навчання. Консультації щодо виконання самостійної роботи можна отримати щопонеділка в аудиторії 510 (вул. Бандери, 1) або в режимі онлайн, за допомогою e-mail, viber, telegram, Google meet.

Студент, який навчається за **індивідуальним графіком**, має опрацювати самостійно весь матеріал і виконати всі види контролю відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Неформальна освіта: Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.

8. Ресурсне забезпечення

Основна

1. Аболіна Т.Г., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М., Рогожа М.М. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.

2. Басараб Н.Я. Підвищення кваліфікації як фактор розвитку педагогічної майстерності вчителів початкових класів. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Випуск 37. С. 137-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2018_37_23
3. Басараб Н.Я. Самоосвіта педагога в сучасному освітньому інформаційно-комунікаційному просторі як шлях до професійного зростання. Гірська школа Українських Карпат. Івано-Франківськ, 2024. № 30. С. 69-74.
4. Бралатан В.П., Гуцало Л.В., Зdirко Н.Г. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
5. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 256 с.
6. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності. Львів: Видав. центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. 608 с.
7. Крохмальна Г.І. Сучасні тенденції педагогічної комунікації у вищому навчальному закладі. Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. Вип. 3. С.17-20.
8. Педагогічна майстерність: підручник. За ред. І. Зязюна. К., 2008. 376 с. URL: https://www.pedagogic-master.com.ua/public/PM_Zyazyun.pdf
9. Теслюк В.М., Зайченко І.В., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 484 с.
10. Холковська І., Волошина О., Губіна С. Основи педагогічної майстерності: практикум. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с. URL: <http://psychology.univer.kharkov.ua/dist2020/materialy/Shvedova/Prakt.pdf>

ДОДАТКОВА

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. К., 2004. 472 с.
2. Басараб Н.Я. Роль позитивної педагогіки в системі підготовки вчителів. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2024. Випуск 35. С. 99-104. URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/issue/view/13/15>
3. Бутенко Н.Ю., Приходько А.М., Федоренко Н.І. Комунікативні процеси у навчанні: навч.-метод. посібник. К., 2004. 334 с.
4. Васянович Г.П. Педагогічна етика. Львів, 2005. 344 с. 4. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посібник. К., 2006. 276 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412009.pdf
5. Витоки педагогічної майстерності URL: <http://sources.pnpu.edu.ua/>
6. Волкова Н. П. Педагогіка. Київ: Академвидав, 2012. 616 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/volkova.pdf>
7. Кушнір Р.О. Великий оратор, або як говорити так, щоб Вам аплодували стоячи. Дрогобич: Коло, 2013. 258 с.
8. Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 208 с.
9. Розвиток і саморозвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів: колективна монографія / Зязюн І.А., Лавріненко О.А., Солдатенко М.М., Семенов О.М., Пономаревський С.Б., Іванова Т.В., Боровік О.М., Грищенко О.А., Тринус О.В., Падалка О.С. К., 2015. URL: http://ipood.com.ua/data/NDR/Pedmaister/monograph_pedmaister2015.pdf
10. Спіріна Т.П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. К. : Київ. ун-т ім Б. Грінченка, 2013. 247 с.
11. Студентський путівник https://drive.google.com/file/d/1uPLDtWCSDHdfB6JTVXLhm3K55SUnl_f8/view?usp=sharing
12. Тарасевич Н.М. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях: Спецкурс. Тексти лекцій. Полтава: ІОЦПДПУ, 2005. 119 с.
13. Шевченко Г.П. Духовна культура і педагогіка. *Духовність особистості у вимірах культури, виховання та освіти: вибрані наукові статті*. К.: «Педагогічна думка», 2017. 210 с.

Викладач:

доктор філософії, асистент
кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту ім. Б. Ступарика

Наталія БАСАРАБ